

# دادگر

گاهنامه حقوقی سیاسی انجمن اسلامی دانشجویان مستقل دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

## انتخابات در محاصره جناح‌ها

مصاحبه اختصاصی دادگر با دکتر حمید صالحی  
عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)  
درباره قانون انتخابات مجلس





# بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## شناختنامه

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان مستقل دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)  
مدیر مسئول و سردبیر: انوشه رجیبی  
جانشین سردبیر و صفحه آرا: علیرضا منگلی نسب  
ویراستار: محمد مهدی تکلویی  
هیئت تحریریه: محمد جواد عباسی، اسرا طباطبائیان، امیر علی سلمانی اعلائی، هلیا خراسانی، فاطمه زهرا اکبری، الینا مسعودی

## فهرست

- ۴.....انتخاب نماینده در موقعیت مجلس
- ۶.....شفافیت و نظارت بر انتخابات در جمهوری اسلامی ایران
- ۸.....جای خالی برخی قوانین در روند تبلیغات سیاسی انتخابات
- ۱۰.....منافع شخصی یا اصلاح اصولی
- ۱۲.....مردم بیگانه با نمایندگان
- ۱۴.....انتخابات در محاصره جناح‌ها

شما با انتخاب نماینده مجلس، در واقع سرنوشت کشور را در چهار سال آینده رقم می‌زنید. انتخابات مجلس مظهر دخالت مردم در سرنوشت خود و کشورشان است؛ چون مجلس مرکز قانون گذاری است. قانون یعنی جاده‌ای که باز میشود تا مسؤولان اجرایی از آن جاده حرکت کنند و با تلاش خود گوشه و کنار و زوایای کشور را آباد و اصلاح کنند. این جاده بازکنی به عهده قانون است و قانون را هم نماینده شما در مجلس وضع می‌کند؛ بنابراین مجلس خیلی مهم است.

۱۳۸۸/۱۲/۰۶





## انتخاب نماینده در موقعیت مجلس

هلپا خراسانی  
دبیر سیاسی دانشکده



در کشورهایی که دموکراسی است نمایندگانی در مدت مشخص با رای مردم انتخاب می‌شوند. انتخابات دارای نظام و قواعدی است که تضمین کننده نظم و عدالت در برگزاری انتخابات است. نظام‌های انتخاباتی مهم‌ترین بخش از انتخابات در کشورهای دموکراتیک است. در واقع نظام‌های انتخاباتی تأثیر عمیق و بسزایی در ادامه حیات سیاسی کشور دارد. نظام انتخابات مقرر می‌کند، آرای رای‌دهندگان چگونه تبدیل به کرسی‌های مجلس شوند.

اجزای نظام انتخاباتی بر سه مورد تقسیم می‌شود. اولین مورد فرمول انتخاباتی است. نظام انتخابات بر سه نوع اکثریتی، تناسبی و مختلط تقسیم می‌شود. دومین جز ساختار برگه‌ای رای‌دهی هست که مشخص می‌کند که هر فرد چگونه باید رای دهد؛ فرد می‌تواند به خود کاندیدا و یا به یک حزب رای بدهد. جز سوم وسعت حوزه‌های انتخابیه هست که به این معناست که وسعت هر حوزه انتخابیه به چه میزان است و از هر حوزه چه تعدادی نماینده انتخاب می‌شوند.

نظام رأی دهی دسته جمعی حزبی: در این نمونه رای دسته جمعی حزبی است و وسعت حوزه‌های انتخابیه بیش از یک است و برخلاف دو نظام قبلی حزب محور است. یعنی به جای اینکه چند کاندیدا را انتخاب کنند، یک حزب را انتخاب می‌کنند و رای می‌دهند.

### نظام انتخاباتی تناسبی

اصلیت این نظام این گونه است که هر حزب بعد از انتخابات طوری می‌تواند بر مسند قدرت سیاسی حاکمیت کنند که آرای به دست آمده متناسب با تعداد رای‌ها باشد، یعنی حزب بر حسب نسبتی که از آرا را کسب کرده به کرسی می‌نشینند.

نظام تناسبی لیستی: در این نظام هر حزبی مشخصاً باید یک لیست شامل کاندیداهای مدنظر برای حوزه انتخابیه چند نماینده ارائه کند. در روز انتخابات هم رای‌دهنده از بین هر لیست فقط یک لیست باید انتخاب کند و هر حزب پس از شمارش آراء، منصب خود را متناسب با آراء دریافت می‌کند.

### نظام‌های انتخاباتی مختلط یا تلفیقی

نظام موازی: در نظام کرسی‌های پارلمان از دو نظام اکثریت و تناسبی سرچشمه می‌گیرد و به موازات و جدای از هم پیش می‌روند. در زمان انتخاب کاندیدها، ۲ برگه رای به رای‌دهنده ارائه می‌شود تا بر اساس سلیقه خود می‌تواند به یک کاندیدا یا یک حزب رای دهد. نتایج این نوع نظام هیچ تأثیری هم برهم نمی‌گذارند.

نظام مبتنی بر اعضای مختلط: همانند نظام موازی عمل می‌کند و ترکیبی از دو نظام اکثریت و تناسبی است. اما با این تفاوت که نظام اکثریت و تناسبی مستقل و به موازات هم نیستند. بخش تناسبی، غیر تناسبی بودن نتایج بخش اکثریتی نظام را تنظیم می‌کند و بر ارائه قدرت سیاسی در

زمان اعطای کرسی‌ها در بخش تناسبی نظام تأثیر می‌گذارد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی اولین قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی برای انتخاب نمایندگان مجلس از نظام اکثریتی استفاده می‌کنند. انتخابات مجلس به طور مستقیم و عمومی انجام می‌شود. در مرحله اول با اکثریت مطلق آرا و در مرحله دوم با اکثریت نسبی صورت می‌گیرد، به طوری که کاندیداهایی که در دور اول نصف به علاوه یک کل آرا را کسب می‌کنند به طور مستقیم وارد مجلس می‌شوند؛ اما کاندیدایی که تعداد آراء کسب شده کمتر از تعداد مد نظر است، وارد مرحله دوم می‌شوند و با کسب آرای بیشتر به مجلس راه پیدا می‌کنند.

همانطور که پیداست نمایندگان مجلس شورای اسلامی باید برای نشستن بر مسند نمایندگی بخش یا استان یک مرحله را طی کرده و آن قدرت سیاسی را دریافت کنند. نظام انتخاباتی مجلس، نظام اکثریت است که برای بهبود این انتخابات می‌توان از وجود احزاب سیاسی گوناگون در هر حوزه انتخابیه جلوگیری کرد و به تقویت آن پرداخت.



# شفافیت و نظارت بر انتخابات در جمهوری اسلامی ایران

امیرعلی سلمانی اعلایی  
عضو فعال دانشکده



تحقق الگوی مردم‌سالاری دینی به عنوان الگوی پذیرفته شده حکمرانی در نظام جمهوری اسلامی ایران منوط به برگزاری انتخاباتی است که علاوه بر تضمین صحت و سلامت انتخابات، موجب افزایش سطح اعتماد عمومی مردم به نظام اسلامی می‌شود. علی‌رغم اهمیت فراوان که انتخابات در تعیین سرنوشت سیاسی و اجتماعی افراد دارد، اما ابعاد و وجوه مختلف آن ایراداتی دارد که موجب ایجاد چالش‌هایی در کارآمدی نظام انتخاباتی شده است. با توجه به ایرادات و آسیب‌های موجود در فرایندهای انتخابات، تعیین سیاست‌ها و خط‌مشی‌های نظام جمهوری اسلامی ایران و ارائه راهکارهای سازنده در خصوص ارتقای نظام انتخاباتی کشور در راستای دستیابی به اهداف انتخاباتی امری ضروری بنظر می‌رسید.

صیانت و حراست از آرای مردم، نظارت توسط یک نهاد بی‌طرف را ضرورت می‌بخشد. در همین زمینه در نظام‌هایی که مبتنی بر نظریه‌ی مردمسالاری شکل گرفته‌اند، نظارت بر انتخابات به عنوان امری بدیهی پذیرفته شده است. در نظام حقوقی ایران نیز در راستای تحقق فرایند نظارت بر انتخابات، «شورای نگهبان» در اصل ۹۹ قانون اساسی به عنوان نهاد ناظر بر انتخابات معرفی شده است. همان‌طور که اشاره شد وظیفه نظارت بر انتخابات در جمهوری اسلامی ایران مطابق اصل ۹۹ قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان است. در راستای اجرایی‌سازی این اصل قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی به تصویب مجلس رسید. این قانون چگونگی نظارت بر امر انتخابات را در سه بازه قبل از شروع فرآیند انتخابات، هنگام فرآیند انتخابات و پس از اتمام رای‌گیری را مشخص کرده است.

شاخصه‌ها و معیارهای نظارت بر انتخابات

تعیین سازوکارهای شفاف

اولین معیاری که سازوکار نظارت شورای نگهبان باید از آن بهره‌برد، شفافیت است. در خصوص تبیین معنای شفافیت می‌توان به بند ۱۸ سیاست‌های کلی نظام اداری اشاره کرد که در آن شفافیت، معادل با آگاهی بخشی نسبت به حقوق و تکالیف متقابل مردم و نظام اداری و با تأکید بر دسترسی آسان و ضابطه‌مند مردم به اطلاعات صحیح تعریف شده است. بر این اساس مفهوم



از همین رو سیاست‌های کلی انتخابات طبق بند اول اصل ۱۱۰ قانون اساسی در قالب ۱۸ بند توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شد.

یکی از محورهای مهم مورد اشاره در سیاست‌ها، نظارت بر فرایند انتخابات است که اصول نظیر

شفافیت در امر نظارت بر انتخابات را باید آگاهی و دسترسی مخاطبان امر نظارت بر انتخابات، به اطلاعات و فرایند اعمال نظارت دانست.

لزوم پاسخگویی مکتوب در خصوص دلایل رد صلاحیت داوطلبان

یکی دیگر از ضابطه‌های نظارتی، لزوم پاسخگویی مکتوب در خصوص دلایل رد صلاحیت داوطلبان در صورت درخواست آن‌هاست. در تشریح این معیار باید گفت که مرجع رسیدگی‌کننده به صلاحیت داوطلبان موظف است که در صورت درخواست داوطلبان، علاوه بر آنکه علت رد صلاحیت را با ذکر موارد و مدارک قانونی مورد استناد و دلایل مربوط به داوطلب بیان کند. ضروری است که بصورت عینی مصادیق و

مستندات عدم رعایت شرایط مذکور اعلام نماید. لزوم برخورد مؤثر با خاطیان انتخاباتی

خاطیان انتخاباتی دامنه‌گسترده‌ای مانند مجریان، ناظران، بازرسان، نامزدها و نمایندگان طرفداران آن‌ها و مردم عادی را شامل می‌شود. بدیهی است در صورت هرگونه تخلف و یا تلاش در برهم زدن نظم انتخابات باید برخورد لازم و قانونی با آن انجام شود. این امر مستلزم اصلاح قوانین مربوط به جرایم انتخاباتی و بروزرسانی مجدد آن‌هاست. حفظ و حراست از آرای مردم و تحقق یافتن آزادی مردم در انتخابات در گرو توجه و دقت به تمامی نکات گفته شده به دور از هرگونه تعصب حزبی و یا جناحی است.





# جای خالی برخی قوانین در روند تبلیغات سیاسی انتخابات

اسرا طباطبائیان  
عضو فعال دانشکده



تبلیغات انتخاباتی یکی از مولفه‌های مهم در روند تصمیم‌گیری انتخاب‌گران محسوب می‌شود و زمینه را برای شکل‌گیری انتخاباتی آزاد و منصفانه برای برگزیدن فرد شایسته فراهم می‌کند که باید یک فرآیند دموکراتیک بوده و در انجام آن به نکاتی از جمله بی‌طرف بودن، احترام به حیثیت افراد، آزادی سیاسی و رسانه‌ای و برابری در برخورداری از امکانات و هزینه‌ها توجه کرد.

به دنبال پیشرفت تکنولوژی و حرکت جوامع بشری به سمت استفاده از ابزارهای جدید ارتباطی، در قانون انتخاباتی کشورمان با خلا‌هایی روبرو هستیم که نیاز به بازنگری و توجه ویژه صاحب نظران دارد.

برای تعیین میزان دموکراتیک بودن یک نظام سیاسی شاخص‌های زیادی وجود دارد که یکی از آنها تحلیل سازوکار انتخابات است.

از جمله شاخصه‌های اصلی یک انتخابات دموکراتیک رقابتی بودن آن است که آزادی در تبلیغات انتخاباتی یکی از مصادیق آن می‌باشد. در اصل تنها معرفی نامزد ها از طریق تبلیغات واقعی می‌تواند به مردم برای رسیدن به بهترین انتخاب کمک کند. تبلیغات انتخاباتی تلاش برای تاثیرگذاری سیاسی بر مردم است که در کنار آن اتخاذ روش درست تبلیغ بسیار حائز اهمیت است.

امروزه با پیشرفت فناوری و پیدایش فضای نامحدودی به نام اینترنت شیوه‌های نوینی همچون تبلیغ در شبکه‌های اجتماعی و پیام رسان این روند را به نوعی از کنترل خارج کرده و برخی جرایم در این بستر رخ می‌دهد که متأسفانه هیچ نظارتی بر روی آن صورت نمی‌گیرد مثلاً ممنوعیت تبلیغات ۲۴ ساعت قبل از انتخابات با وجود فضای مجازی ماهیت خود را از دست داده است. این عدم مدیریت باعث شده عملاً نظارت بر فرآیند تبلیغات و قوانینی مثل دسترسی برابر کاندیدها به رسانه‌ها و ... زیر سوال برود.

دومین نقصی که می‌توان به طور مشهود در حوزه تبلیغات انتخابات دید بحث شفاف‌سازی هزینه‌های انتخاباتی است که عامل جرایم مختلفی در کشور است، از ویژگی‌های تبلیغات سیاسی در دوران انتخابات این است که باید در مدت زمان کوتاهی به نتیجه مطلوب برسد زیرا فرصت تبلیغات انتخاباتی در هر صورت محدود است به

همین دلیل خدمات مشاوره‌ای این نوع تبلیغات، ساخت برنامه‌های تبلیغاتی، بروشور و تبلیغات پرهزینه‌تر است. بنابراین شاید اولین سوالی که مردم، حین تبلیغات نامزد مورد نظرشان دارند این است که بودجه این هزینه‌های گزاف از کجا تامین شده است؟ و اینجاست که کاندیدها و نهاد برگزارکننده انتخابات باید پاسخگو باشند و منابع مالی تبلیغات را شفاف سازی کنند تا شاهد کمک مالی برخی افراد به نامزد ها در زمان انتخابات با سودای مقام و جایگاه ویژه نباشیم.

یکی دیگر از نقص‌های موجود، بحث فرهنگ تبلیغات است که با وضع مطلوب فاصله زیادی دارد و از مصادیق بارز آن وعده محوری به جای برنامه محوری است به این صورت که افراد در یک برهه زمانی برای اینکه رای بیشتری جمع کنند به مردم وعده‌هایی می‌دهند که شاید همان لحظه‌ای که وعده برخی امور را می‌دهند به خوبی مشخص است که قابلیت اجرا در آینده را ندارند اما به دلیل زمانی که آن وعده‌ها مطرح می‌شوند

و با توجه به شرایطی که مردم آن‌ها را می‌شنوند، گاهی حتی می‌تواند همین وعده‌های غیرممکن پیروزی یک نامزد را فراهم کند. اما واضح است نامزدی که در فعالیت‌های تبلیغاتی خود به دروغ متوسل می‌شود وقتی به منصب مورد نظر برسد باز هم با عدم صداقت اعتماد مردم را خدشه دار میکند.

در این زمینه با اینکه بالا رفتن سواد سیاسی شهروندان بسیار کمک کننده است اما دستگاه‌های نظارتی باید مرجع رسیدگی به این امر باشد و با رصد کردن سخنان کاندیدها با آنها برخورد کند.

در آخر با توجه به تخلفات گسترده ای که در این زمینه وجود دارد باید به این جمع بندی برسیم که اولاً چگونه می‌توان از تخلفات پیشگیری کرد، ثانیاً چگونه باید با آن برخورد کنیم که کمترین بازتاب و هزینه را به نظام سیاسی کشور اعمال کند که در حال حاضر قوانین ما هیچگونه ساز و کاری برای آن پیش بینی نکرده است.





# منافع شخصی یا اصلاح اصولی

الینا مسعودی  
عضو فعال دانشکده



قانون اساسی اشخاص از هر قوم و قبیله‌ای باشند حق دارند که نمایندگانی در مجلس داشته باشند. با همین استدلال در سال ۹۷ طرحی برای افزایش مشارکت گروه‌های سیاسی با تأکید بر مزایای ارتقای سطح دموکراسی و اعتبار بخشیدن به فرهنگ سیاسی به مجلس ارائه شد که با مخالفت‌هایی مواجه شد. بر این اساس قاضی‌پور نماینده‌ی مردم ارومیه تأکید کرد با استانی‌شدن انتخابات تشکیلات حزبی در راس قرار می‌گیرد. در حالی که در کشور ما تشکیلات حزبی دچار نقصان است و پول، قدرت و زور بر جامعه حاکم و مشکلات قومیتی، گویشی و مذهبی ایجاد می‌شود. همچنین حاجی بابایی رئیس فراکسیون نمایندگان ولایی مجلس بیان کرده است که با قانون شدن این مصوبه و با توجه به گستردگی حوزه‌های انتخابیه باید منتظر تاثیرگذاری پول و شبکه‌های قدرت در انتخاب نمایندگان مجلس باشیم که خود به دور از اهداف مرتبط بر ایجاد یک مجلس سالم با حضور نمایندگان واقعی مردم است.

تعارض منافع یکی از مهم‌ترین زمینه‌های بروز فساد در بین مسئولین و مختل کننده سیستم تصمیم‌گیری است. قانون انتخابات مجلس دارای مشکلاتی هست که نیاز به اصلاح دارند. مسئول رفع این نواقص مجلس می‌باشد. به سبب اینکه مخاطبان این قانون خود نمایندگان مجلس هستند و خود آن‌ها در آینده ملزم به اجرای آن می‌شوند مانع اصلاحات درست این قانون می‌شوند.



مطابق ماده ۲۹ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی تعدادی از اشخاص به واسطه‌ی شغل و مقام خود نظیر فرمانداران، اعضای هیئت مدیره و مدیر عاملان بانک‌ها از داوطلب شدن برای شرکت در انتخابات مجلس محروم می‌شوند.

اما چنانچه حد اقل سه ماه پیش از ثبت نام از سمت خود از سمت خود استعفا کرده در این مورد مانع ای برای ثبت نام آن‌ها وجود ندارد. با توجه به تعارض منافی که برای نمایندگان مجلس وجود داشته است، محدوده این شغل‌ها و مقام‌ها خیلی وسیع شده است و کشور را در این زمینه دچار مشکل کرده است. مطابق اصل ۱۹

راه‌حل این مسئله در نگاه اول همراهی مردم است. خواست مردم است که می‌تواند نمایندگان را در جهت می‌خواهند هدایت کند. به عنوان مثال فشار افکار عمومی سبب به تصویب در آمدن طرح شفافیت مالی نمایندگان در سال ۹۸ شد که مطابق آن نمایندگان از انجام برخی از فعالیت‌ها و دریافت تابعیت خارجی و سفر خارجی بدون اطلاع و دریافت هدایایی از قبیل هرگونه مال، امتیاز و دریافت تسهیلات مازاد و خارج از ضوابط ممنوع شدند. دادخواهی مطالبات مردمی از مسیر قانونی با اتکا به دانشجویان آگاه به مسائل گوناگون می‌تواند در بهبود این وضع عمل‌کردی موثر تلقی شود.

بحث دیگری که در قانون انتخابات نیازمند اصلاح است تعیین معیارهای دقیق برای احراز صلاحیت نامزدها هست. متأسفانه ما در این مسئله دچار چالش‌ها و نقص‌های زیادی هستیم که در برگزاری هر دوره از انتخابات مجلس شاهد آن هستیم. معمولاً نمایندگان به جهت اینکه دچار تعارض منافع هستند وارد این حوزه‌ها نمی‌شوند. مثلاً اگر تمایل باشد که نمایندگان کارآمدی علمی و عملی داشته باشند به طور مثال نمایندگان با نظام قانونی جمهوری اسلامی ایران آشنا باشند، نیاز است نمایندگانی که قرار است صلاحیت آن‌ها تأیید شود با اصول قانون اساسی آشنا باشند.



# مردم بیگانه با نمایندگان

بند یک سیاست‌های کلی انتخابات اینگونه بیان می‌کند که تعیین حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی بر مبنای جمعیت و مقتضیات اجتناب ناپذیر به گونه‌ای که حداکثر عدالت انتخاباتی و شناخت مردم از نمایندگان فراهم گردد. نمایندگان مجلس پل ارتباطی بین مردم با حکومت هستند. مردم با انتخابات نمایندگان مجلس در واقع مطالبات خود را طلب می‌کنند. در حوزه بندی انتخاباتی مجلس شورای اسلامی مشکلاتی وجود دارد که باعث می‌شود این ارتباط به درستی شکل نگیرد. در برخی از حوزه‌ها مردم نمایندگان خود را در مجلس نمی‌شناسند و در برخی دیگر نسبت جمعیت به ازای یک نماینده ناعادلانه است.

محمد جواد عباسی  
عضو فعال دانشکده



## شناخت حداکثری

مطابق بند یک سیاست‌های کلی انتخابات حوزه‌های انتخابی باید به نحوی تعیین شود که حداکثر شناخت مردم نسبت به نماینده‌ها شکل بگیرد. در مصاحبه سایت الف در آذر ماه سال ۹۷ با مردم تهران حرف‌های جالبی شنیده می‌شود. برخی در انتخابات مجلس شرکت نکرده اند و کسانی که شرکت کرده‌اند گله‌مند هستند. گلایه آن‌ها عدم حضور نماینده‌ها در بین مردم است. فعالیت نمایندگان خود را صرفاً حزبی و بی توجه به مردم و مشکلات آن‌ها می‌بینند. در پاسخ به این سوال که آیا نمایندگان منتخب خود را می‌شناسید بعضی‌ها می‌گویند نه و کسانی که می‌شناسند فقط چند نفر را می‌توانند نام ببرند. یکی از مواردی که باعث این وضعیت می‌شود بزرگ شدن حوزه انتخابیه هست. به نحوی که هر چه قدر حوزه انتخابیه گسترده‌تر شود میزان شناخت مردم از نمایندگان کمتر می‌شود.



وسعت حوزه خیلی بزرگ است و ارتباطات کم‌تر است تقسیم کردن این حوزه به چند حوزه‌ی کوچک‌تر می‌تواند مشکل را تا حدی حل کند. با کوچک‌تر شدن حوزه انتخابیه اشخاص نزدیک‌تر و ملموس‌تری به مردم آن حوزه کاندید می‌شوند و طبیعتاً با کمتر شدن نمایندگان شناخت بیشتری از آن‌ها صورت می‌گیرد.

## مقتضیات اجتناب ناپذیر

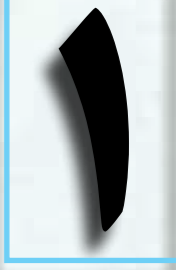
بعضی از حوزه‌های انتخاباتی به دلیل شرایط خاص جغرافیایی و شرایط خاص قومیتی نسبت به حوزه‌های دیگر متفاوت هستند. به دلیل پراکندگی جمعیت مساحت زیادی را برای یک حوزه انتخاباتی باید در نظر گرفت که در این وضعیت رسیدگی به کارها رفت و آمد در حوزه و در نتیجه شناخت نسبت به نمایندگان کاهش می‌یابد.

مورد سوم باید استثناها را در نظر گرفت. این حوزه‌های خاص را هرچند با نسبت‌های کمتر جمعیتی اما جدا کرد تا حداقل ارتباط با نماینده محقق شود.

برای مورد اول با تزریق نمایندگان به مجلس که در قانون اساسی نیز آمده است به صورت عادلانه می‌توان در برخی حوزه‌ها نسبت‌ها را بهتر کرد و به توازن رساند. در نتیجه رسیدگی به مردم و خواسته‌های آن‌ها بیشتر می‌شود.

با تغییر قوانین انتخاباتی کشور می‌شود عدالت انتخاباتی را برقرار کرد و مردمی را که نا امید از رای دادن به نامزدهای نمایندگی مجلس شده‌اند به رای دادن تشویق کرد. همچنین مردم سراسر کشور در هر حوزه که باشند از این برابری برخوردار می‌شوند.

مورد دوم یعنی شناخت حداکثری مردم از نمایندگان برای حوزه‌های کوچک‌تر کم‌تر مطرح است. اما در حوزه‌ای مانند شهر تهران



## نسبت جمعیتی

نماینده متعلق به استان سمنان است. در این استان، هر ۱۷۵/۵۹۰ نفر از یک نماینده برخوردار است.

نسبت تعداد نمایندگان به جمعیت آن حوزه انتخاباتی موضوعی است که حوزه بندی انتخابات باید بر مبنای آن مشخص شود. طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در آذرماه سال ۹۹ براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ میانگین نسبت مردم به نمایندگان (تقسیم جمعیت کل کشور بر تعداد کرسی‌های مجلس به جز ۵ کرسی اقلیت‌ها) هر ۲۸۰۴۳۳ نفریه نماینده در مجلس است. بیشترین نسبت جمعیت به تعداد نماینده مربوط به استان البرز است. در این استان هر ۹۰۴/۱۳۳ نفر از یک نماینده برخوردار است و در مقابل کمترین نسبت جمعیت به تعداد

بعضی استان‌ها نسبت به جمعیت خود از مازاد نماینده برخوردارند مانند آذربایجان شرقی ( ۶ نفر) گیلان ( ۴ نفر) و ... در مقابل استان تهران ( ۱۲ نفر) استان البرز (۶ نفر) و... نسب به جمعیت خود کمبود دارند. طبق قانون اساسی هر ۱۰ سال می‌توان ۲۰ کرسی به مجلس اضافه کرد ولی تا به الان از این اصل استفاده نشده. با عمل به این موضوع و توزیع درست و عادلانه نماینده‌ها به حوزه‌های انتخابی می‌شود تا حدودی آن را برطرف کرد.





# انتخابات در محاصره جناح‌ها

فاطمه زهرا اکبری  
عضو فعال دانشکده



یکی از مسائلی که همواره در کشور مطرح بوده است بحث کارآمدی انتخابات است. کارآمدی به این معنا که مجلس در رأس امور بتواند نقش ایفا کند و نظام اسلامی را رو به جلو ببرد. در این شماره نشریه دادگر در مورد این موضوع با دکتر صالحی عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی (ره) گفت‌وگو کردیم:

دکتر صالحی در مورد مشکلات اصلی انتخابات مجلس گفت:

نه تنها انتخابات مجلس، بلکه به طور کلی انتخابات در کشور ما به واقع از عقلانیت لازم برخوردار نیست. به این منظور که ما کماکان انتخابات قوم و قبیله‌ای داریم، انتخابات باندی داریم، انتخابات سلیقه‌ای داریم، انتخابات قشری داریم، انتخابات سنتی داریم؛ کماکان انتخاباتی داریم که هیچ عقلانیت و شایسته‌سالاری پشت آن نیست. متأسفانه چند سالی هست که دو جناح چنبره انداخته‌اند و انتخابات جمهوری اسلامی ایران را محاصره کرده‌اند. از جمله مجلس شورای اسلامی.



دو سه گروهی که شاخص‌هایشان اصول‌گرا و اصلاح‌طلب می‌شود و هر کدام برای انتخابات یک لیستی را می‌دهند. این جناح‌ها به عبارتی دارند ادای حزب را در می‌آوردند، ادای دموکراسی را در می‌آورند، ادای تکثرگرایی را در می‌آورند، ادای نخبه‌گرایی را در می‌آورند. این دو جناح خوب یا بد، زشت یا زیبا، متأسفانه انتخابات را در جمهوری اسلامی محاصره کرده‌اند. یعنی اگر کسی نبود هیچ شانس برای برنده شدن ندارد. در این کشور آدم‌های وارسته‌ای وجود دارد ولی کسی به آن‌ها بها نمی‌دهد و کسی او را جز این لیست‌ها نمی‌آورد. بر این اساس اگر کسی توانست حرافی کند، خودش را داخل این لیست‌ها و گروه‌ها بگنجانند به مجلس راه پیدا می‌کند.

وی در ادامه با توجه به مشکلات مطرح شده، راه‌کار را اینگونه بیان کردند:

بر این اساس هست که من انتخابات را کماکان دچار نقص‌ها و مشکلات اساسی و ریشه‌ای می‌دانم. و اعتقاد دارم رایی که پشت آن عقلانیت، شایسته‌سالاری و مکانیزمی نباشد که آدم‌های خوب را به مردم معرفی بکند در تسخیر



باند‌ها و جناح‌ها قرار می‌گیرد. در این صورت ما هیچ گشایش و هیچ نتیجه‌ای در مجلس نخواهیم داشت.

برای این مسئله راهکارهای زیادی وجود دارد. مثلاً ما در فراسنه قانونی داریم که در آنجا مثل شورای نگهبان ما هیاتی دارند که می‌روند و آدم‌ها را انتخاب می‌کنند. شورای نگهبان باید بگردد و انسان‌هایی را پیدا بکند که به هر لحاظ شایستگی داشته باشند. از لحاظ علمی، توان‌مندی، درایت، تدبیر، پختگی و... مگر این افراد در کشور کم هستند؟ اما آدم‌های درست هرگز نمی‌آیند مسئولیت بپذیرند، چون خودشان را بازچه این جریان‌ها قرار نمی‌دهند. باید برای شورای نگهبان مکانیزمی تعریف بشود که بگردد و در کشور انسان درست با ویژگی‌های ذکر شده را پیدا بکند.

ایشان با اشاره به تبلیغات دور از شان انتخاباتی گفت:

با یک حساب سرانگشتی می‌گویند با چهار پنج میلیارد هزینه تبلیغات به مجلس راه پیدا می‌کند. همین نماینده در طی چهار سال نمایندگی نهایتاً چهارصد میلیون، یا اصلاً یک میلیارد درآمد دارد.

این نشان می‌دهد که انتخابات در کشور ما معنا ندارد. آیا این فرد آمده است که خدمت بکند؟ این موارد باید مورد بررسی قرار بگیرد.

ایشان در پاسخ به اینکه چرا در جهت رفع این مشکلات از طرف مجلس اقدامی صورت نمی‌گیرد، گفتند:

اگر نمایندگان مجلس قانونی را مصوب بکنند که فقط شایستگان حق ورود به مجلس را داشته باشند ولی خود نماینده از نظر قانون شایستگی نداشته باشد این قانون را تصویب نمی‌کند.

دکتر صالحی با اشاره به انتخابات مطلوب گفتند:

هیچ چیزی به ذات خوب نیست و هیچ چیز هم به ذات بد نیست. از چاقو می‌توان در جهت درست استفاده کرد و هم می‌توان با آن آدم کشت. انتخابات هم همینطور است. وقتی عقلانیت وجود نداشته باشد، شایسته‌سالاری وجود نداشته باشد انتخابات نیز خیلی کارایی ندارد. انتخاباتی مطلوب است که همراه با عقلانیت و توأم با شایسته‌سالاری باشد. به دور از جناح و جناح بازی باشد.

The infographic features the title 'ایران سربلند' (Iran Flourishing) at the top left. It displays a grid of numerous small portraits of political figures, likely candidates or members of various parties. In the center, there is a larger portrait of a man in a suit, possibly a key figure mentioned in the text. Below the portraits, there are logos and names of political groups, including 'اتحاد اصلاح طلبان تهران' (Coalition of Reformists of Tehran) and 'اتحاد اصولگرایان' (Coalition of Conservatives). The text 'لیست نهایی شورای ائتلاف نیروهای انقلاب' (Final list of the coalition of revolutionary forces council) is also visible. At the bottom, there are more portraits and the text 'امید، آرامش' (Hope, Peace).